

28.03.2017

MJ/4

§ 26

Kaupunginmuseon johtokunnan lausunto Vrouw Marian hylkymuseon rakentamisesta

HEL 2017-001949 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunginmuseon johtokunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuustoaloitteesta, jossa esitetään selvitettäväksi mahdollisuuksia yhteistyössä ulkopuolisten kumppaneiden tai sijoittajien kanssa Vrouw Maria -laivan hylyn nostamiseen ja museon rakentamiseen Kauppatorin viereen Guggenheimille aikaisemmin kaavailulle tontille:

Vrouw Maria on löytymisensä (1999) jälkeen herättänyt paljon huomiota ja keskustelua niin omistusoikeuksiin, nostamisen mahdollisuuteen kuin aarrelaivan maineeseensa liittyen. Museovirasto julkaisi vuonna 2007 selvityksen mitä tehdä Vrouw Marian hyllylle (oheismateriaali 1). Museovirasto suositti tuolloin Vrouw Maria veden alla -vaihtoehtoa, jossa hylky säilytetään toistaiseksi löytöpaikallaan siten, että hylkyä esitellään vedenalaisessa maisemassaan elämyksellisesti online-kameroiden ja virtuaalitekniikan avulla. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet järjestää hyllylle ohjattuja sukellusretkiä.

Seuranneissa tutkimuksissa valmistui mm. virtuaalisimulaatio ja v. 2012 Mereen menetetyt-näyttely julkaisuineen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on Stefan Wallinin aikana ilmoittanut myös Venäjälle, että Suomi ei aio nostaa hylkyä. Mitään virallista hanketta hylyn nostamiseksi ei siis ole. Museovirasto olisi muinaismuistolain perusteella siinä keskeinen osapuoli, hylyn ja sen lastin omistajan eli valtion edustajana. Vrouw Maria sijaitsee lisäksi Natura-alueella, mikä lisää mahdollisen nostohankkeen vaikeuserrointa.

Vrouw Maria -hylyn säilyttämistä toistaiseksi löytöpaikallaan on perusteltu myös sillä, että hylkyyn ei kohdistu tällä hetkellä sellaisia ihmisen toiminnasta tai ympäristötekijöistä aiheutuvia riskejä, jotka muodostaisivat vakavan ja välittömän uhan hylyn säilymiselle.

Em. selvityksessä mukana olleen vaihtoehto D:n mukaisesti hylky voitaisiin toki nostaa kokonaisuudessaan, tutkia laboratorio-olosuhteissa, konservoida ja asettaa näytteille museoon, mutta pelkästään tutkimus- ja konservointihanke olisi kymmenvuotinen ja sen kustannusarvio v. 2007 oli yli 25 miljoonaa euroa – eikä se vielä sisältäisi nostoa, kuljetusta, työskentely-, konservointi- ja varastotiloja, saati nykyaikaista museorakennusta näyttelytiloineen.

Kaupunginmuseon johtokunta toteaa, että Vrouw Maria -hylyllä ei ole minkäänlaista historiallista Helsinki-kontekstia: alus on uponnut v. 1771 Nauvon ulkosaaristoon ja oli alun perin matkalla Hollannista Pietariin. Lisäksi johtokunta toteaa edellä kuvattuun viitaten, että hylyt ovat muinaismuistolain suojaamia kohteita, joiden vaalimisesta vastaa Museovirasto, ja sen alaisuudessa toimiva Suomen merimuseo eli Kotkassa sijaitseva Vellamo huolehtii merellisen kulttuuriperinnön tallentamisesta ja esittämisestä näyttelyissään ja muun toimintansa kautta. Toinen merelliseen perintöön liittyvä museo on Turussa sijaitseva Forum Marinum. Mikäli edellä kuvattuja mittavia resursseja löytyisi hyllyn nostamiseen ja esillepanoon, olisi sen ainoa luonteva konteksti Suomen merimuseon yhteydessä Kotkassa, jossa on saatavilla riittävää asiantuntemusta tämän kaltaiseen työhön ja jossa periaatteessa on museon rakennushankkeen yhteydessä tehty tonttivaraus.

Suojelunäkökulmasta Vrouw Marian hylky on Museoviraston Kulttuuriympäristöpalvelut -osaston Länsi-Suomen palveluiden asia. Kansallismuseo/ Merimuseo hoitaa kokoelmia (muutamia esineitä ja näytteitä on nostettu) ja yleisötyötä. Mikäli jokin taho pohtii hyllyn nostoa, tulee asiassa kääntyä virallisesti Museoviraston pääjohtajan puoleen. Toimivalta asiassa on valtiolla.

UNESCO:n vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelusopimus, jota Suomi ei ole vielä ratifioinut, tukee ajattelua in situ-suojelusta, mutta ei sulje kategorisesti pois perusteltuja ja hyvin resursoituja kajoavia tutkimuksia. Hylkyjen nostaminen on todella kallista ja pitkäkestoista rahoitusta edellyttävää ja siksi mikään tähän mennessä Suomessa ideoitu hanke ei ole edennyt toteutukseen.

Kaupunginmuseon johtokunta ei näe edellä kuvattuun viitaten riittäviä perusteluja, eikä Helsinki-yhteyttä aloitteessa kuvatun museoselvityksen tekemiselle, eikä näin ollen puolla aloitetta.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: +358 9 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Terhi Koulumies ja 17 muuta valtuutettua on tehnyt valtuustoaloitteen sen selvittämiseksi, voiko Helsinki yhteistyökumppanien kanssa edistää Vrouw Maria -hylyn nostamista merestä ja rakentaa sille museon Kauppatorin viereen Guggenheimille aikaisemmin suunnitellulle tontille. Kaupunginhallitus on pyytänyt kaupunginmuseon johtokunnan lausuntoa.

Aloitteessa todetaan, että kyse on Nauvon vesillä sijaitsevasta hollantilaisen kauppaluksen hylystä, joka upposi v. 1771. Vuonna 2008 tehtyjen ultraääni- ja röntgentutkimusten mukaan hylky on säilynyt yllättävän hyvin ja se voitaisiin periaatteessa nostaa ja museoida, mutta hyllyn nostaminen ja entisöiminen on kallista. Aloitteessa esitetään edelleen kannattaisiko selvittää, olisiko kustannukset mahdollista kattaa yhteistyökumppanien tai ulkopuolisten sijoittajien kanssa ja sijoittaa tämä historiallinen muinaismuisto pääkaupunkiin museovetonaulaksi viitaten Tukholman suosittuun Vasa-museoon.

Lausuntoa varten on pyydetty kommentteja Suomen merimuseon johdolta.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: +358 9 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi

Oheismateriaali

- 1 Museoviraston selvitys 2007: Vrouw Maria - Selvitys tutkimuksista, tuloksista ja tulevaisuuden eri vaihtoehdoista.pdf
- 2 Allekirjoitettu Koulumies Terhi ym. valtuustoaloite Kvsto 15.2.2017 asia 38

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Kaupunginmuseo